

напруженням, під час якого діти швидко втомлюються та стають неуважними, у положеннях чинного КПК України передбачено, що час допиту неповнолітнього не може тривати без перерви одну годину, а всього понад дві години в день. При цьому, закон не встановлює тривалості перерви. Слідчий повинен визначити її за своїм внутрішнім переконанням. Допомогти в цьому йому можуть законні представники, педагог, психолог або лікар, які присутні при допиті. У будь-якому випадку слід враховувати вік дитини, його процесуальний статус, психічне здоров'я, психологічні особливості, здатність швидко втомлюватися, вміння концентрувати увагу, тощо.

Крім того, неповнолітні у віці до 16 років не попереджаються про кримінальну відповідальність за відмову від дачі показань і за дачу неправдивих свідчень, але разом з тим слідчий повинен в зрозумілих висловах роз'яснити дитині, що надання правдивих показань це її громадський обов'язок, про що в протоколі допиту робиться відмітка.

Враховуючи викладене вище, можна дійти висновку, що допит неповнолітньої особи є складною слідчою (розшуковою) дією і, з боку слідчого, потребує ретельної підготовки. Безумовно, в успішному проведенні такої дії, важливу роль відіграє професіоналізм слідчого, його вміння та навички спілкування з неповнолітніми. Як показує практика, навіть найкращому слідчому не обійтись без допомоги психологів та педагогів, які володіють спеціальними знаннями в галузі дитячої та юнацької психології й педагогіки, адже, хто як не вони, розуміються на психології неповнолітніх

Список бібліографічних посилань: 1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 01.10.2018). 2. Маркус В. О. Криміналістика : навч. посіб. Київ, 2007. 558 с.

Одержано 17.10.2018

УДК 343.71

Катерина Володимирівна ШАХОВА,

кандидат юридичних наук, докторант

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6431-3757>

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ СТАТЕВИМ ЗЛОЧИНАМ

Захист прав громадян є однією з найважливіших функцій Української демократичної правової держави. Вказана функція виражається в здійсненні відповідними правоохоронними органами України у вигляді виявлення, попередження та припинення, а також досудове кримінальних проваджень, зокрема шляхом збору та фіксації фактичних даних про можливу протиправну діяльність окремих осіб та груп, за допомогою застосування сил, засобів та методів оперативно-розшукової діяльності [1]. Тобто, сьогодні в процесі оперативно-розшукової протидії злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканності особи підрозділи кримінальної поліції використовують весь комплекс можливостей оперативно-розшукової діяльності. Водночас, аналізуючи емпіричні матеріали можна констатувати, що сьогодні лише по третині вчинених злочинів досліджуваної категорії встановлено винних осіб [2], тобто окремої уваги зі сторони науковців привертає увага здійснення взаємодії між слідчими та оперативними працівниками в процесі досудового розслідування кримінальних проваджень за фактом вчинення злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. Разом з цим, опитані респонденти визначають, що окресленому процесу в практичній діяльності притаманна велика кількість проблемних аспектів, які потребують термінового вирішення.

Слід відмітити, що аналіз емпіричного матеріалу свідчить, що взаємодія між слідчими та оперативними працівниками під час досудового розслідування кримінальних проваджень за фактом вчинення статевих злочинів, відбувається у вигляді певних взаємопов'язаних систем дій:

- 1) які, пов'язані із виконанням оперативними працівниками доручень слідчого на проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема першочергових;
- 2) які, пов'язані із виконанням оперативними працівниками доручень слідчого на проведення негласних слідчих (розшукових) дій;
- 3) які, не мають процесуального статусу, однак здатні надати можливість виявити інформацію, що становитиме інтерес для кримінального провадження.

Вище зазначене свідчить, що взаємодія між слідчими та оперативними працівниками під час досудового розслідування кримінальних проваджень за фактом вчинення статевих злочинів це певна діяльність оперативних працівників, яка здійснюється виключно під керівництвом та/або узгодженням із слідчим за даним провадженням чи процесуальним керівником та направлена протидію злочинам означеної категорії. Водночас, аналіз емпіричного матеріалу свідчить, що означений вид діяльності характеризується наступними проблемними аспектами:

- 1) не врахування слідчими досвіду та думки оперативних працівників щодо доцільності проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій як першочергових;
- 2) не використання слідчими та оперативними працівниками допомоги психологів, психіатрів та інших спеціалістів при допиті потерпілої особи, що в кінцевому результаті здатне допомогти визначити уточнюючі обставини вчиненого злочину;
- 3) формальне залучення до відпрацювання території вчинення статевого злочину працівників інших сійб та підрозділів поліції, зокрема превентивної служби поліції (дільничних офіцерів поліції) та працівників ювенальної поліції;
- 4) формування упереджувального суб'єктивного становлення більшості слідчих та оперативних працівників зокрема чоловічої статі до потерпілих осіб від зґвалтування чи статевих зносин у неприродній формі як оману правоохоронних органів, у зв'язку з чим відбувається затягування проведення окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій;
- 5) не прийняття оперативними та слідчими працівниками жодних заходів з метою недопущення тиску чи вчинення фізичної розправи з боку статевого злочину у випадку вчинення сімейного насильства або знайомою особою.

Аналізуючи вказану проблематику, слід резюмувати, що більшість із них пов'язана із необхідністю внесення змін у такі нормативні акти як: Кримінальний процесуальний кодекс України, Інструкцію про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затверджену спільним наказом Генеральної прокуратури України, МВС, СБУ, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5, Інструкцію з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджену наказом МВС України від 07.07.2017 № 575 та нормативні акти закритого характеру.

Список бібліографічних посилань: 1. Про оперативно-розшукову діяльність : закон України від 18.02.1992 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 01.10.2018). 2. Статистичні дані Генеральної прокуратури України // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html> (дата звернення: 01.10.2018).

Одержано 19.10.2018